

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор Національного
університету біоресурсів і
природокористування України,
професор, академік НААН

« » 2020 р.

 І. І. Ібатуллін

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради агробіологічного
факультету

Протокол № 9 від «10» червня 2020 р.

Декан факультету О. Л. Тонха

РОБОЧА ПРОГРАМА

педагогічної (асистентської) практики

рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий

спеціальність – **201 «Агрономія»**

освітньо-наукова програма – **Агрономія**

Розробники:

Танчик Семен Петрович, доктор сільськогосподарських наук, професор, гарант програми

Тонха Оксана Леонідівна, доктор сільськогосподарських наук, професор

Павлов Олександр Сергійович, кандидат сільськогосподарських наук

Київ–2020

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Форма навчання
		Денна, вечірня
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство Спеціальність 201 «Агрономія»	Асистентська практика
Обсяг годин: аудиторних – 30 самостійна робота – 90	Освітній ступінь: Доктор філософії PhD	Лекції – 12 год.
		Лабораторні заняття – 12 год.
		Практичні заняття – 6 год.
		Вид контролю: звіт

ВСТУП

Програма педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна асистентська практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, з урахуванням вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2016 р.) на основі Робочої програми педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, розробленої доц. **Л.В. Кузнецовою** та доц. **О.М. Ружицькою** (Одеський Національний університет ім. І.І. Мечникова).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

2.1. **Метою** педагогічної асистентської практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 201 «Агрономія», створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

2.2. Основними **завданнями** педагогічної асистентської практики є:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення усіх форм організацій освітнього процесу і видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

2.3. Процес проходження педагогічної асистентської практики скерований на формування у аспірантів наступних компетентностей або їх елементів.

2.3.1. Компетентності, пов'язані з проведенням **навчальної** роботи:

- здатність до проведення різних форм організації освітнього процесу (навчальних занять, самостійної роботи, практичної підготовки, контрольних заходів);
- здатність до організації і проведення різних видів навчальних занять (лекцій; практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять; консультацій).

2.3.2. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **методичної** роботи:

- здатність до педагогічного аналізу проведення різних форм організації освітнього процесу та різних видів навчальних занять;
- здатність до розробки навчально-методичного забезпечення різних

форм організації освітнього процесу;

- здатність до використання сучасних освітніх технологій під час проведення різних видів навчальних занять.

2.3.3. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **наукової** роботи:

- поглиблення знань із спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження;

- здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

2.3.4. Компетентності, пов'язані з проведенням **організаційної** роботи:

- здатність здійснювати різні види педагогічної комунікації, вибирати і конструювати зміст, форми, методи і засоби виховної, позааудиторної, профорієнтаційної роботи тощо.

2.4. Очікувані **результати** навчання.

Після проходження практики аспіранти повинні **знати**:

- основні форми організації і планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;

- дидактичні принципи проведення усіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;

- документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі;

- сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти;

- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;

- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;

- форми і методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти повинні **уміти:**

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії з урахуванням специфіки спеціальності 201 «Агрономія» і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

3. Організація проведення практики

3.1. Згідно з навчальним планом Університету педагогічна асистентська практика проводиться для аспірантів четвертого року навчання спеціальності 201 «Агрономія». Обсяг практики становить 3 кредити ЄКТС (90 год.).

3.2. Проведення педагогічної асистентської практики передбачає три етапи:

- початковий;
- основний;
- заключний.

3.3.1. На **початковому** етапі практикант повинен:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- ознайомитися з місцем і програмою практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовими актами, що регламентують організацію освітнього процесу в Університеті;

-відвідати заняття провідних НПП кафедри і факультету.

3.3.2. На **основному** етапі практики практикант повинен:

-укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником/керівником практики від кафедри;

-підготувати необхідні методичні матеріали для проведення занять;

-провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;

-взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

3.3.3. На **заключному** етапі практикант повинен:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;

- захистити результати практики у встановленому порядку.

3.3. Організатором та базою проходження практики є кафедра, за якою закріплений аспірант.

3.4. Загальне керівництво педагогічною асистентською практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.5. Безпосереднє керівництво педагогічною асистентською практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник/керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;

- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;

- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;

- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

4. Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

4.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- 1) звіт з педагогічної практики аспіранта (Додаток 1);
- 2) календарний графік проходження практики (Додаток 2);
- 3) календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики (Додаток 3);
- 4) відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики (Додаток 4).

Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять, тощо.

Розроблені плани-конспекти занять (не менше однієї лекції, одного семінарського і одного лабораторного занять).

Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

4.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

4.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

4.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

5. Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів

I. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;
- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;
- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

II. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України « Про вищу освіту» .
3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.
7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

Рекомендована література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. К.: Либідь, 1998. 560 с.
2. Біляковська О.О. Мицишин І. Я., Цюра С. Б. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
4. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки: підручник. К. : Київський університет, 2008. 223 с.

5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2005. 486 с.
6. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В. І. Лозової. Харків: ОВС, 2006. 496 с.
7. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. К.: НПУ, 2003. 267 с.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.
10. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. К. : Центр учбової літератури, 2010. С. 5–105.
11. Педагогіка вищої школи / за ред. З. Н. Курлянд. К.: Знання, 2005. 399 с.
12. Подоляк Л.Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підручник, 3-є вид. К.: Каравела, 2011. 360 с.
13. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / [Під ред. О. В. Овчарук]. К. : М-во освіти і науки України, 2004. С. 16–26.
14. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія / під наук. ред. проф. О. С. Цокур. Одеса: СПД Бровкін О. В., 2012. 160 с.
15. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf.
16. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: Вища школа, 2005. 240 с.

17. Стеченко Д. М., Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : Підручник К. : Знання, 2007. 317 с.
18. Трайнев В.А. Дистанционное обучение и его развитие (Обобщение методологии и практики использования) / под общ. ред. В.А. Трайнева. М.: Дашков и К., 2008. 293 с.
19. Трайнев В.А. Повышение качества высшего образования и Болонский процесс. Обобщение отечественной и зарубежной практики. М.: Дашков и К., 2008. 390 с.
20. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: «Академвидав», 2006. 352 с.
21. Цокур О. С. Педагогіка вищої школи. Вип. 2. Педагогічний менеджмент: навчально- методичний посібник. Одеса: «Юридична літ-ра», 2002. 68 с.
22. Чернілевський Д. В., Томчук М. І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. Вінниця: Війн., соц.-екон. ін.-тут Ун-ту "Україна", 2006. 402 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/780/>
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>

6. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>
7. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20роботи%20студентів.pdf>.